

TITO, SZABADSÁG!

JURE KAŠTELAN

„Nem tudnék beszélni a halálról. A halál csupán az élet része, csak része, mert az élet elpusztíthatatlan. A halálban egyedül az ember veszendő, mulandó része tűnik el, míg lelke, eszméi, gondolatai, cselekedetei tovább élnek és hatnak.”

Nem él-e még ma is a szókratészi gondolat?

Meghalhat-e a titói elgondolás, amely a történelem keresztútján egy egész országot, valamennyi embert a halál, a háború és a rombolás ellen szólított? Riadt madárrajokként ötlenek fel bennem most e gondolatok, miközben az egyszerű, emberi és könyörtelen tényt hallgatom: meghalt Tito elvtárs.

Nehezemre esik a felismerés, hogy soha többé nem fogjuk hallani eleven hangját. Egyetlen szót sem fog többé leírni. Ám intellektusának tanulsága nem erősebb-e még mindig a tudatunkban? Vajon eltűnhet-e az az ember, aki felismerte az értelem, az igazság és a béke útjait?

Nem tudnék beszélni a halálról.

Ha kidől egy hatalmas tölgyfa, ropog az egész erdő. Ha a dolgoknak nyomavész, megmaradnak a képek, a képek örvénylései, a viharok, a hallgatások, elmosódnak az idő határai. Haldoklik a bajtársam... Ha túléled... ha találkozol vele... üdvözlőld... csak képek... villanások... tüzet raktunk a hegyekben... melegsünk... a távolból mind kivehetőbben szüremlik a dal: *Tito, szabadság!*... egyre hangosabban: *Tito, szabadság*...

Számomra úgy tűnik, hogy ezek a szavak az erdőből fakadnak, akár valami irdatlan tenger, hatalmas óceán, amely a hátán hordoz.

És valóban léteznek szavak, hatalmasak, akár az óceán, háborgók és nyugodtak, mint a tenger... *Tito, szabadság*... És hall-

gatva az erdő roppanásait és a tenger háborgó csöndjét, valójában
Títóval és a szabadsággal szólok. S mindketten válaszolnak az or-
szág minden talpalatnyi földjéről, valamennyi sugarából a napnak.
Tito, szabadság!

(1980)

BRASNYÓ István fordítása